

Romadriu), o determinat per un adjectiu (*la Boïga Redona* a Son, etc.), per un apellatiu (*la Buiça del Pleit*, a Figols de la Conca, *lo Boïgot de la Cirerá* a Baiasca), o *la Buiça del Raller* en un gran vessant pedregós i boscosc a Montiverri).

Aquest mot, fora del domini català només ha existit a Occitània. Allí, però, també sembla haver estat general, amb el mateix sentit i no menys antic que entre nosaltres. No hi ha notícia, és veritat, que l'usessin els trobadors, i manca a les fonts corrents de l'occità antic, de manera que si bé figura *boziga* i *boïga* en el PDPF, deu venir de textos o reculls estudiats a última hora i menys accessibles. Però les *Anc. Chartes* de Brunel ja en porten alguns testimonis: «los pis que seran ellas *bodigas*» en una escriptura del Roergue de 1183 (205.12), «una peza a las *Bozigas*», en una de cap a Nîmes de c. 1180 (182.12); a prop d'aquesta comarca, si bé més al Nord, Pansier recollí *boygia erma* nom d'unes terres en un text de 1477; i també és del Baix Roine i antiga la cita que dona Du Cange de «ibi *bozigas* et culta faciant et ligna colligant» en el Tabularium de l'església d'Uzès.

Alguns dels pocs diccionaris topogràfics publicats en el Midi en porten casos: poc a l'Aude (tanmateix *Les Bouzigues*, ferme prop de Chalabre, a Ponent, una altra dita *Bouygue* en el NO., a Cuxac-Cabardès: Sabarthès), però moltíssims en el Cantal (Alta-Alvèrnia i Orllaguès), on compto almenys nou casos de *La Boudie* (escrit encara *Boudigos* el 1449, *La Bodia*, 1335) i més de vint *La Boïgue* o *Les Boïgues* (aquell ja escrit *La Boyga* el 1279):⁴ pertot es tracta de masos, o «hameaux» o «domaines ruinés» (és clar que no hem d'esperar noms de camps ni ordnims, que no s'admeten en els *Dictionnaires Topographiques*, i que hi deuen abundar encara més). Podria ser, doncs, que fos en aquesta zona intermèdia entre l'Alvèrnia i el Llenguadoc on el mot va tenir el grau màxim de vitalitat, en tota la seva àrea. Però el FEW ens el mostra avui estès en quasi tot el territori lingüístic occità (si bé potser no a la part alpina i delninesa): des del Bearn fins al Baix Roine i des del límit català fins al límit francès: Baix-Llemosí *bouidzo* «pâturage sec», llein. *bouija* (ja ben conegut d'Ant. Thomas, en Holder III, 893) i fr. dial. *bouïge* «terre en friche» propi només del Poitou i del Sud de l'Indre: es nota encara més densitat a mesura que es va cap a l'Oest.

De la zona que interessa més l'hispanista afegeixo: Arieja *bouziç* «jachère», les diverses formes dels Pirineus gascons aplegades per Rohlf s en RLiR VII, 152, aran. *Es Bodigues* nom de lloc bastant repetit (p. ex. a Canejan), baix aran. *desbodigà* «roturat» (Cor., *Voc. Aran.*, p. 39), Cautarés *boudic*, *boudigue* «terrain en friche, qui n'est plus cultivé» (Meillon, amb els NLL *Boudiguete*, *Boudigòles*, *Boudiguères*), Endofielle (Gers) *bousigo* f. «terrain inculte» (*Bouts dera M.* VII, 89), bearn. dial. (Vic-Bilh) *bousiga* (Lespy), land. *boudigue* «champ en friche» (Métivier), Carci *de-bouigà* «défricher» (Lescalle),⁵ perigordí *boueijo*, *ei-boueijà* (Guillaumie).

No és segur que sigui el mateix mot el girondí

boudie «ver de terre» (Moureau, *Le Patois de La Teste de Buch*, s. v.), però com que aquest cava la terra i desarrepla matetes no fóra difícil de concebre una translació de sentit, i des d'aquest (cf. *brians*), en confluència amb altres evolucions, fóra llavors encara més fàcil d'explicar-se que en el mateix parlar *boudiquéyre* f. hagi arribat a significar «croûtes vives qui viennent à la figure».

El fr. *ébaucher* 'escalabornar' que M-L. voldria ficar en aquesta qüestió, se n'allunya tant en l'aspecte fonètic així com en el semàntic, que ha de ser evidentment deixat de banda: també per raons geogràfiques, té això una àrea ben allunyada, i és ja inadmissible que un mot en -ICA amb i llarga pogués donar un derivat verbal, amb síncope de data tan arcaica que la -c- no hagués ni tan sols començat a sonoritzar-s'hi.

És clar que el nostre mot ha de ser d'origen cèltic: coincideixen a indicar-ho així el típic sufix -ICA, propi de tants celtismes ja clàssics, com *garriga*, *carriga*, *artiga*, *cantiga*, *CAMBICA* (Poitou *chambige* 'arada'), cast. mossàr. *cambija*, *DCEC* I, 613; als quals Gamillscheg afegeix encara oc. *brenigo* 'engruna' al costat de *bren* 'segó', *marrigo*, etc.; i d'altra banda l'àrea típicament cèltica: del Nord de Catalunya però no del Migjorn català, gens de l'Alt Aragó, i amb el màxim de densitat a Alvèrnia i més aviat a l'Oest occità que cap a la part alpina. Però resta el dubte sobre l'arrel cèltica.

Els més prudents es limitaren a la hipòtesi d'un origen gàlic mal determinat: així M-L. (*REW*, 1184), ja cap a 1912-13 (i *Das Kat.*, 33); Jud, *Rom.* XLIV (1915), 293; Pedersen, *Litteris* VII, 22. Gamillscheg va esforçar-s'hi més (*ZRPh.* XLI, 1921), 505. Primer pensava en una arrel cèltica *BUD-* que hauria significat 'cremar' o 'foc', però no hi ha raons gens segures per fer-nos partir d'aquesta idea, ni les altres proves que ell cercava d'una arrel cèltica d'aqueix sentit semblen sòlides o certes, i això ni en les restes del cèltic continental (on no hi ha res), ni en gallo-romànic (el fr. *écobuer* es considera generalment d'un altre origen): tampoc sembla que la idea trobi cap suport ferm en el cèltic insular.⁶ L'única que s'ha mantingut és la idea de derivar-lo d'una arrel que voldria dir 'cavar': acceptada més tard per Gamillscheg (pp. 639-40) aquesta etimologia fou promulgada el 1926-7 amb gran èmfasi per Wartburg,⁷ i d'ell l'han acceptada Pokorny (molt breument en *ZCPb.* XXI, 76, i *IEW*, 114) i J. Hubschmid (*Pyr.-w. vorr.*, 19; *Encicl. L. H.* I, 139).

No obstant ja Pedersen o un altre celtista féu observar a Wartburg que els pocs representants cèltics de la família del ll. *foedere* terminen en -o/-e (cita Pedersen *Vgl. Gramm.*, 111), ço que no justifica gaire el sufix -ICA, i per tant Wartburg acaba reconeixent que encara el problema no queda ben resolt. En realitat hi ha objeccions més fortes: a) del costat semàntic; b) en cèltic l'arrel indoeuropea té representació escassa, i de naturalesa ben allunyada de la que podria encoratjar-nos: aquesta arrel només significa 'cavar' en llatí i en bàltic, si bé hi ha alguns *substantius* en altres llengües germanes que comproven el caràcter indoeuropeu de l'arrel: 'clor' en grec, 'llit' en germà-